

ابوالحسینی، رحیم

فرهنگ اصطلاحات جمعه / محقق: رحیم ابوالحسینی.

تهران، شورای سیاستگذاری ائمه جمعه، ۱۳۸۴

۶۹۲ص، مصور، عکس.

ISBN: 964-96592 - 0 -x

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیفا:

کتابنامه: ص ۶۶۰-۶۹۲ همچنین به صورت زیر نویس.

۱. نماز جمعه. ۲. نماز جمعه __ آداب و رسوم. ۳. جمعه __

آداب و رسوم. ۴. جمعه __ جنبه‌های مذهبی __ اسلام.

الف: شورای سیاستگذاری ائمه جمعه. ب: عنوان.

۲۹۷/۳۵۳

BP ۱۸۷/۵/الف

کتابخانه ملی ایران ۲۹۷۴۳-۸۴ م

عنوان کتاب: فرهنگ اصطلاحات جمعه

ناشر: معاونت فرهنگی شورای سیاستگذاری ائمه جمعه

محقق: رحیم ابوالحسینی

صفحه آرای: مهدی ابوطالبی یزدی ۰۹۱۲۳۷۸۰۲۴۱

نوبت چاپ: اول ۱۳۸۴

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

آدرس: تهران: خیابان جمهوری اسلامی - خیابان شهید کشور دوست -

کوچه عطارد - پلاک ۴

تلفن: ۶۴۴۱۲۰۹

شورای عالی فرهنگ و میراث

فرهنگ اصطلاحات جمعه

شورای سیاستگذاری ائمه جمعه
معاونت فرهنگی

فهرست	۷
مقدمه	۱۹
پیشگفتار	۲۵
فرهنگ اصطلاحات جمعه	۳۱
آثار نماز جمعه	۳۴
آثار نماز جمعه از دیدگاه فقه اسلامی	۳۷
آداب و مستحبات نماز جمعه	۴۰
حضرت آدم(ع)	۴۴
آرامش در وقت رفتن به نماز جمعه	۴۷
آرزوهای متفاوت صحابه در روز جمعه	۴۹
آزادی از آتش در روز جمعه	۵۱
آفرینش انسان	۵۳
آواز پرندگان در روز جمعه	۵۴
آیات قرآن در باره نماز و آداب جمعه	۵۵
ابراهیم(ع) و روز جمعه	۶۲
ابوبکر هنگام نماز جمعه	۶۴
اجرای حدود در روز جمعه	۶۵
احتیاء و نهی از آن در نماز جمعه	۶۸
اذان ثالث در نماز جمعه	۷۵
اذان ثالث در نماز عصر روز جمعه	۸۱
استعمال بوی خوش در روز جمعه	۸۵
اصحاب العمام	۸۸
اطعام مساکین در روز جمعه	۹۱

۹۳	اعمال روز جمعه
۱۰۴	اعمال شب جمعه
۱۰۸	افشاگری قاطعانه «ابی بن کعب» در روز جمعه از غضب خلافت
۱۱۳	إکمال دین و اتمام نعمت در روز جمعه
۱۱۵	امام حسن جانشین علی(ع) در نماز جمعه
۱۱۷	امام رضا(ع)
۱۲۴	امام زمان(عج)
۱۳۲	امام زمان و مسجد جهانی کوفه برای اقامه جمعه
۱۳۵	امام علی(ع)
۱۳۷	امت محمد(ص) و خصلت‌های ده گانه
۱۳۹	انار و تناول آن در شب جمعه
۱۴۴	انتظار فرج امام زمان(عج) در روز جمعه
۱۵۱	اوج جنگ صفین در شب جمعه
۱۵۳	اولین اقامه جمعه بعد از مدینه
۱۵۵	اولین قتل تاریخ در روز جمعه
۱۵۷	اولین نماز جمعه در اسلام
۱۵۹	اولین نماز جمعه پیامبر(ص)
۱۶۰	اولین نماز جمعه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران
۱۶۳	اولین نماز جمعه عثمان
۱۶۵	اهمیت نماز جمعه
۱۷۰	ایوب(ع) و برطرف شدن مصیبت‌های او در روز جمعه
۱۷۲	بارش باران به برکت روز جمعه
۱۷۳	بدیع الزمان همدانی زنده درون قبر در روز جمعه
۱۷۴	برنامه هفتگی «عبدالله بن ابی» در نماز جمعه
۱۷۶	بزرگترین اجتماع
۱۷۷	بزرگترین روز و سید الایام

بوسه اسرافیل بر دهان علی (ع) هنگام خطبه‌های نماز جمعه.....	۱۷۹
بهداشت و نظافت در روز جمعه.....	۱۷۹
بیعت با علی (ع) در روز جمعه.....	۱۸۰
پاداش شهید.....	۱۸۳
پاکیزگی مسجد در روز جمعه.....	۱۸۳
پرداختن به امور دینی در روز جمعه.....	۱۸۵
پی آمدهای سوء ترک نماز جمعه.....	۱۸۶
پیشگامان نماز جمعه.....	۱۹۰
پیشگویی پیامبر (ص) از آتشفشانی عظیم در روز جمعه.....	۱۹۶
پیوند جمعه و دوشنبه.....	۱۹۸
ثواب ختم قرآن در مکه از این جمعه تا جمعه آینده.....	۲۰۲
ثواب صلوات در عصر روز جمعه.....	۲۰۳
تجارت در روز جمعه.....	۲۰۵
ترور ناکام علی (ع) در اثناء نماز جمعه.....	۲۱۸
تضاعف خیر و شر در روز جمعه.....	۲۲۰
تکلم در اثناء خطبه نماز جمعه.....	۲۲۳
تناول برگ هندباء در روز جمعه.....	۲۲۴
جایگزین نماز جمعه.....	۲۲۶
جمع نماز عید و نماز جمعه.....	۲۲۸
جمعه در میان هفته.....	۲۳۱
جمعه سرخ یا هفده شهریور.....	۲۳۳
جمعه خونین مکه.....	۲۳۵
جنگ بدر در روز جمعه.....	۲۴۲
جنگ جمل در روز جمعه.....	۲۵۶
چهارهزار نفرین بر علی (ع) در روز جمعه و عاقبت آن.....	۲۶۲
حامله شدن مریم (س) در روز جمعه.....	۲۶۶

۲۶۷	 حج و نماز جمعه
۲۶۸	 حرکت پیامبر به سوی «احد» بعد از نماز جمعه
۲۷۲	 حرکت پیامبر به سوی «فتح مکه» در روز جمعه
۲۷۵	 حفظ قرآن در شب جمعه
۲۷۶	 حکم خواندن نماز ظهر در وقت اقامه نماز جمعه
۲۷۸	 حکم نماز جمعه به امامت اهل سنت
۲۸۲	 خالد بن سعید بن عاص در برابر ابابکر در روز جمعه
۲۸۶	 «خریم بن فاتک اسدی» و مسلمان شدن او در روز جمعه
۲۸۹	 خطبه‌های مفتضحانه
۲۹۲	 دعای امام رضا(ع) برای قضا حاجت در روز جمعه
۲۹۳	 دعای امام زمان و شفا در روز جمعه
۲۹۴	 دعای امام صادق(ع) در روز جمعه برای تحفظ از سلاطین
۲۹۵	 دعای امام صادق(ع) در روز جمعه
۲۹۷	 دعای سمات در غروب روز جمعه
۳۰۳	 دعای شب جمعه به سفارش امام زمان(عج)
۳۰۷	 دعای فاطمه زهرا در روز جمعه
۳۱۲	 رد الشمس برای «یوشع بن نون» در روز جمعه
۳۱۵	 رکعات نماز جمعه و علت آن
۳۱۸	 روز ادینه
۳۲۰	 روز پیمان ولایت
۳۲۱	 روز نیک و صالح
۳۲۳	 روزهای انتخابی خداوند
۳۲۵	 روزه در روز جمعه
۳۲۹	 رونق نماز جمعه در تاریخ شیعه
۳۳۶	 رؤیت خداوند در روز جمعه!
۳۴۰	 رها کردن پیامبر(ص) در حال نماز جمعه

زمان تشریع نماز جمعه.....	۳۴۳
زیارت پیغمبر (ص) و ائمه (ع) در روز جمعه.....	۳۴۴
زیارت امام حسین (ع) در روز جمعه.....	۳۴۵
زیارت امام صادق (ع) در روز جمعه.....	۳۴۷
زیارت اهل قبور در روز جمعه.....	۳۴۷
ساعت استجابت دعا در عصر روز جمعه.....	۳۴۸
سخن ناگفته «ابی بن کعب» در روز جمعه.....	۳۵۱
سفارش پیامبر از علی در خطبه نماز جمعه.....	۳۵۳
سید الایام.....	۳۵۴
شاهد.....	۳۵۶
شب جمعه.....	۳۵۸
شب روشن و روز شکوفا.....	۳۶۰
شب قرآن.....	۳۶۱
شرایط نماز جمعه.....	۳۶۳
شرب خمر ابابکر در روز جمعه.....	۳۶۷
شعر خواندن در شب و روز جمعه.....	۳۷۲
شهادت و ولادت امام حسین (ع) در روز جمعه.....	۳۷۹
شهادت امام حسین (ع) در رؤیای ام سلمه و ابن عباس.....	۳۸۴
شهادت امام عسگری (ع) در روز جمعه.....	۳۸۵
شهادت امام علی (ع) و ولادت آن حضرت در روز جمعه.....	۳۹۰
شهادت امام موسی بن جعفر (ع) در روز جمعه.....	۳۹۱
شهادت «زیدبن علی (ع)» در روز جمعه.....	۳۹۲
شهادت شهید ثانی (ره) در روز جمعه.....	۳۹۹
شهدای محراب جمعه پس از انقلاب اسلامی ایران.....	۴۰۰
اولین شهید محراب.....	۴۰۱
دومین شهید محراب.....	۴۰۲

۴۰۲	سومین شهید محراب
۴۰۳	چهارمین شهید محراب
۴۰۴	پنجمین شهید محراب
۴۰۵	صاحب الزنج و جنایات او در روز جمعه
۴۱۱	صدقه دادن در روز جمعه
۴۱۲	صلاة الوسطی (نماز میانه)
۴۲۱	ضیافت در روز جمعه
۴۲۲	«عبیدی ها» در شمال آفریقا و اقامه نماز جمعه
۴۲۵	عروس الأیام
۴۲۵	«عمرو بن حرث» و بیعت با سوسمار
۴۲۷	عیدالمسلمین
۴۲۹	عیسی مسیح(ع)
۴۳۲	غسل جمعه
۴۳۹	غسل جمعه در آب فرات با یک پیراهن
۴۴۰	فاجعه مسجد گوهرشاد در روز جمعه
۴۴۳	فاسد نشدن نعمت‌های بنی اسرائیل در روز جمعه
۴۴۵	فاصله دو نماز جمعه و بهره‌گیری از فرصت اجتماعات جمعه
۴۴۹	فاطمه و شب‌های جمعه
۴۵۰	فتح قدس در روز جمعه به دست صلاح الدین ایوبی
۴۵۴	فتح مکه و حضور ابوسفیان نزد پیامبر در روز جمعه
۴۵۹	فریادگر آسمان در شب جمعه
۴۶۳	فشار قبر و رهایی از آن در شب و روز جمعه
۴۶۷	فضیلت اهل بیت(ع) از زبان عمر در خطبه‌های نماز جمعه
۴۶۸	فضیلت علی(ع) از زبان پیغمبر(ص) در خطبه‌های نماز جمعه
۴۷۰	فضیلت شب و روز جمعه
۴۷۵	فضیلت علی(ع) از زبان پیغمبر(ص) در خطبه‌های نماز جمعه

فلسفه نماز جمعه.....	۴۷۶
قتل سید علوی در نماز جمعه.....	۴۷۸
قتل عثمان در روز جمعه.....	۴۸۰
قسم به فجر روز جمعه.....	۴۸۳
قلم‌های طلا و کاغذهای نقره.....	۴۸۵
قیامت کبری در روز جمعه.....	۴۸۷
کتابشناسی جمعه.....	۴۹۴
کراهت حجامت در روز جمعه.....	۵۰۴
کراهت ذبح در شب و در قبل از نماز جمعه.....	۵۰۷
کراهت شکار در صبح روز جمعه.....	۵۰۷
کشته شدن دجال در روز جمعه به دست امام زمان (عج).....	۵۰۹
کوتاه کردن ناخن در روز جمعه.....	۵۱۳
لکنت زبان در نفرین به علی (ع) در نماز جمعه.....	۵۱۵
لیله الرغائب و اولین جمعه ماه رجب.....	۵۲۰
لیله الهمیر و ماجرای حکمت.....	۵۲۲
«مالک بن نویره» در برابر ابابکر در روز جمعه.....	۵۳۰
مبارزان جنگ «بدر» در روز جمعه.....	۵۳۳
متن اولین خطبه نماز جمعه از پیامبر اکرم (ص).....	۵۳۴
مجامعت در شب و روز جمعه.....	۵۳۹
محاسبه نفس در روز جمعه.....	۵۴۲
مسافرت در روز جمعه.....	۵۴۶
«مسجد برائث» و سابقه نماز جمعه در میان شیعیان.....	۵۵۰
مصحف فاطمه (س).....	۵۵۷
معاویه و نماز جمعه.....	۵۵۹
مناظره هشام بن حکم با زعیم معتزله در روز جمعه.....	۵۶۰
منافق و ترک نماز جمعه.....	۵۶۲

منبر و خطابه‌های جمعه.....	۵۶۴
نافرمانی یهود از روز جمعه و شنبه.....	۵۷۱
نامگذاری جمعه.....	۵۷۵
«ندای ربانی» و «نعره شیطانی» در روز جمعه.....	۵۷۷
ندای ظهور در روز جمعه.....	۵۸۰
نظافت با صابون خطمی در روز جمعه.....	۵۸۲
نماز جعفر بن ابی طالب (ع) در روز جمعه.....	۵۸۳
نماز جمعه.....	۵۸۶
نماز جمعه در روز چهارشنبه.....	۵۸۸
نماز جمعه در روستاها.....	۵۹۱
نماز جمعه زیاد و شهادت حجرین عدی.....	۵۹۶
نماز جمعه فضیلت شهر بغداد.....	۵۹۹
نماز جمعه ملاک فضیلت صحابه.....	۶۰۱
نماز حاجت در شب جمعه.....	۶۰۲
نماز حفظ قرآن در شب جمعه.....	۶۰۴
نماز خضر (ع) در شب جمعه.....	۶۰۵
نماز طلب فرزند بعد از نماز جمعه.....	۶۰۵
نماز عتمه در شب جمعه.....	۶۰۶
نمایش عظمت جمعه در دست‌های جبرئیل.....	۶۰۶
نوافل جمعه.....	۶۰۷
واقعه غدیر در روز جمعه.....	۶۱۲
وجوب عینی و تخییری نماز جمعه.....	۶۲۴
ورود افعی به مسجد کوفه از باب الفیل در روز جمعه.....	۶۲۹
وضع حمل و استمداد از نماز جمعه.....	۶۳۱
وفات «عباس بن عبدالمطلب» در روز جمعه.....	۶۳۲
وقت قضاء غسل جمعه.....	۶۳۳

عنوان صفحه

ولادت پیامبر اسلام(ص) در شب جمعه ۶۳۶

ولادت امام علی(ع) در روز جمعه ۶۳۷

ولادت حضرت زهرا در روز جمعه ۶۳۸

ولادت امام حسین(ع) در روز جمعه ۶۴۲

ولادت امام سجاد(ع) در روز جمعه ۶۴۲

ولادت امام باقر(ع) در روز جمعه ۶۴۴

ولادت امام رضا(ع) در روز جمعه ۶۴۵

ولادت امام جواد(ع) در روز جمعه ۶۴۵

ویژگی‌های جمعه در یک نگاه ۶۴۶

هزار صلوات در شب جمعه ۶۵۳

یعقوب(ع) و دعای او در شب جمعه ۶۵۵

یوم الجدید ۶۵۸

یوم العروبه ۶۵۹

یوم المزید ۶۶۰

منابع و مأخذ ۶۶۳

بسمه تعالی

یکی از بارزترین مؤلفه‌های فرهنگ عمومی، آگاهی‌های دینی و باورهای اعتقادی مردم است که در بستر دین شکل می‌گیرد و زمینه تأثیرپذیری عموم مردم از فرهنگ را فراهم می‌آورد. تلاش در جهت رشد این آگاهی‌ها و تعمیق ارزش‌ها و هنجارهای پذیرفته شده اجتماع اسلامی از وظایف نهادهای رسمی و غیر رسمی فرهنگی و دینی می‌باشد.

نماز جمعه به عنوان سمبل و نماد اسلام اجتماعی که تعلق به کل حاکمیت اسلامی داشته و در میان زندگی مردم جریان پویا و با نشاط دارد، شایسته معرفی صحیح، مستند، علمی، فراگیر و همه سونگر می‌باشد. بررسی فرهنگ نماز جمعه با تحقیق در پیشینه - آثار - دستاوردها و شناساندن آن در میان توده‌ها و خصوصاً نخبگان و فرهیختگان محافل علمی، تحقیقی و پژوهشی از رسالت‌های مهم مسئولین می‌باشد و در این میان نقش نهاد نماز جمعه به عنوان متولی رسمی اشاعه و تعمیق فرهنگ نماز جمعه، بی‌بدیل و غیر قابل انکار می‌باشد.

بازخوانی و بازشناسی فرهنگ نماز جمعه از میان متون دینی - سنت و جوامع روایی شیعه و اهل سنت، ضرورتی است که نهاد نماز جمعه را بر آن داشت تا در این عرصه گام نخست را بردارد تا زمینه حرکت‌های علمی، گسترده و فراگیرتر توسط اصحاب نظر و قلم حوزه و دانشگاه را فراهم آورد تا صاحب نظران و متفکران این عرصه با حضوری فعال و خلاق، فکر و ایده‌های نو و بدیع را در این حوزه وارد نموده و زمینه‌های شکوفایی و شناسایی و بهره‌گیری بیشتر از این ظرفیت بزرگ الهی را در جامعه اسلامی فراهم آورند.

در دنیایی که چالش‌های فراروی دین بسیار زیاد است و برون رفت از آن به اذعان اصحاب اندیشه جز با شناخت معنویت و اخلاق مبتنی بر دین میسر نیست رسالت باز شناخت و باز تولید تفکر دینی و عناصر تشکیل دهنده آن و بومی و قابل دسترسی کردن مفاهیم و ارزش‌های بلند اسلامی یک ضرورت اجتناب ناپذیر است. جادارد که مفاهیم مربوط به فرهنگ نماز جمعه مورد بازشناسی علمی از منظرهای گوناگون تربیتی - روانشناختی - جامعه شناختی - اجتماعی - فرهنگی و... قرار گیرد تا با عنایت به تنوع و گستردگی مخاطبان آن مورد بهره‌برداری نسل طالب علم، معرفت و آرامش امروز و فردا واقع شود.

آنچه که نهاد نماز جمعه را بر آن داشت تا با انتشار این تحقیق گامی در جهت تعمیق و گسترش فرهنگ جمعه بردارد، ضرورت آشنایی نخبگان، اندیشمندان و همچنین عموم مردم با این فرهنگ می‌باشد.

نماز جمعه با آثار تربیتی چشمگیر در عرصه‌های فردی و اجتماعی، توان مصون‌سازی، پیشگیری، هدایت و... ناهنجاری‌های اجتماعی را داشته بلکه بالاتر و بالاتر، واجد ظرفیت عظیم در جهت ایجاد هنجارهای مطلوب

اجتماعی و همچنین فضائل بلند انسانی همچون ایثار - فداکاری - توجه به حقوق هممنوع - روحیه شهادت طلبی - کمک به هممنوع - قانون پذیری - گذشت - تحمل و بردباری - مهربانی و... می‌باشد، باید بیش و پیش از اینها معرفی شود.

ضمن تقدیر و تشکر از نویسنده و محقق محترم و کلیه عواملی که در تهیه و تحقیق و نگارش این تحقیق تلاش مجدانه نموده‌اند از خداوند متعال دوام توفیقات آنان را مسألت دارم.

محسن بهاء

معاون فرهنگی شورا

پیشگفتار

روزها و ایام دارای باطنی عمیق و روحی زنده هستند، و هر روز از ایام هفته می‌تواند نقش سازنده‌ای در سرنوشت انسان داشته باشد. توجه به تاثیر روزهای هفته در همه ادیان، وجود داشته است و آداب ویژه‌ای برای برخی از روزها در نظر گرفته شده است. در دین مقدس اسلام نیز به این موضوع، توجه خاصی شده و در این میان «روز جمعه» یکی از روزهای مقدس، در فرهنگ اسلام معرفی شده و نقش سازنده‌ای برای آن تعیین شده است، به طوری که هر لحظه از این روز و هر ساعت از آن، دارای آداب و دستورات ویژه‌ای است. رعایت آداب و احترام به دستورات این روز بزرگ که عید مسلمانان نیز شناخته شده است، باعث سعادت و کرامت انسان خواهد شد و حتی در بعضی از روایات، برای فردی که ملازم با آداب و دستورات این روز باشد، مقام شفاعت مقرر شده است، و پر واضح است که مقام شفاعت از آن شهیدان، اولیاء و پیامبران است و در اسلام، انسانی که به دستورات جمعه پای‌بند باشد در صف شهیدان و در کنار اولیاء خدا خواهد بود. از این رو اسلام، موانعی که انسان را از عمل به دستورات این روز باز می‌دارد، از سر راه او برداشته است مانند اینکه مسافرت در روز جمعه را

مکروه اعلام نموده است تا انسان فرصت عمل به دستورات این روز را داشته باشد، و یا بعضی از اعمال جمعه را به روز پنجشنبه موکول کرده است تا اینکه شخص بتواند به همه اعمال جمعه نائل آید.

نکته دیگری که اهمیت این روز بزرگ را دوچندان می‌کند این است که این روز در مقابل روزهای شنبه و یکشنبه، یعنی در برابر نصرانی‌ها و یهودی‌ها قرار داده شده است، بنابراین، روز جمعه شعاری عمیق و پرمعنا به همراه خود دارد و در واقع، به منزله پرچم اسلام در برابر پرچم‌های دیگر است و گرامی داشتن این روز، به منزله گرامی داشتن اسلام است. اگر مسلمانان، از این روز فاصله بگیرند و نسبت به آداب و دستورات آن آگاهی کافی نداشته باشند، به همان نسبت از اسلام فاصله خواهند داشت.

امروزه اکثر مسلمانان کشورها بخصوص جوامع غیر شیعی (آن هم به دلیل جدا بودن آنها از آموزش‌های اهل بیت «ع»)، از احکام واقعی و حقیقی این روز به دور بوده و آگاهی چندانی نسبت به دعاها و آداب آن ندارند و برای آگاه کردن آنها لازم است تبلیغات و آموزش‌های وسیعی صورت گیرد که در این راستا خطبای محترم جمعه و جماعات، نقش قابل توجهی را می‌توانند ایفاء نمایند.

خوشبختانه بخش پژوهش «شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه» خلأ موجود را احساس کرده و با هدف آگاه کردن توده مسلمان، نسبت به فرهنگ و آداب جمعه، تصمیم بر تهیه کتابی با عنوان «فرهنگ اصطلاحات جمعه» گرفته و این وظیفه را به این بی‌بضاعت واگذار نموده است. من نیز با کمال افتخار سعی می‌کنم در این نوشته مطالبی سودمند و مستند، خدمت خوانندگان عزیز ارائه نمایم.

بنابراین، هدف از نوشته‌ای که پیش رو دارید، یک دوره آشنایی

اجمالی با «کلیات فرهنگ جمعه» از زوایای مختلف تاریخی، اخلاقی، اجتماعی، سیاسی و عبادی است و نتیجه کار، یک فهرست نسبتاً جامعی از فرهنگ جمعه خواهد شد که دانستن آن بر هر فرد مسلمان لازم و ضروری است، و طبیعی است که انجام این کار، سعی بلیغ و همت بالایی را می‌طلبد در حالی که من به ناتوانی خود اقرار و اعتراف می‌کنم، پس جا دارد از همین جا برای تحقق این هدف و به برکت روزی که این مقدمه را می‌نویسم یعنی روز تولد رسول گرامی اسلام(ص)، اولاً از حضرتش و ثانیاً از ساحت مقدس امام عصر(عج)، استمداد بطلبم تا اثری گرانبایه و قابل استفاده به خوانندگان و پژوهشگران گرامی، عرضه شود. بدیهی است هیچ اثری مطلقاً نمی‌تواند بدون نقص باشد و این اثر نیز از این قاعده مستثنی نیست، لذا از خوانندگان و اهل نظر، انتظار دارم چنانچه به نقایص و اشکالاتی در این کتاب برخورد نموده‌اند، به دیده منت، این حقیر را بهره‌مند ساخته تا در مراحل بعدی، یک اثر بهتر و کامل‌تری ارائه گردد. به امید روزی که همه مسلمانان جهان با فرهنگ جمعه و آداب آن، کاملاً آشنا شده و پس از ظهور حضرت ولی عصر(عج) در چنین روزی، همگی برای اقامه جمعه در صفوفی به هم فشرده، کنار یکدیگر قرار گرفته و عظمت و شکوه اسلام را به گوش جهانیان طنین‌انداز کنیم. به امید آن روز.

رحیم ابوالحسینی